

Eğitim Düzeylerine Göre 20-35 Yaş Arasındaki Evli ve Bekârların Bağlanma Stili Puanlarının Karşılaştırılması

Nur ATEŞ^{1*}

Gönderilme Tarihi: 26 Haziran 2019 Kabul Tarihi: 08 Temmuz 2019

Öz

Bu betimsel çalışmada evli ve bekârların eğitim düzeylerine göre bağlanma boyutları (kaygı, kaçınma) incelenmiştir. 20-35 yaş arasındaki bireyler üzerindeki bağlanma boyutları hem medeni durum açısından hem de eğitim düzeyleri açısından ele alınmıştır. Çalışmanın verileri Ankara'da yaşayan toplam 513 kişiden toplanmıştır. Araştırma değişkenleri hakkında bilgi toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE II) kullanılmıştır. Bu çalışmada bağlanma boyutlarının eğitim düzeylerine ve medeni duruma göre farklılık sergilediği saptanmıştır. Her eğitim düzeyinde bekârların evlilere göre daha fazla kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Tüm puanlar göz önünde bulundurulduğunda lise mezunu bekârların kaygılı bağlanma stiline en yüksek puanı aldığı saptanmıştır. Elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır. Literatürde de bekârların evlilere göre daha kaygılı ve kaçınmacı bağlandıkları ve bekârlarda eğitim düzeyi arttıkça kaygı ve kaçınmanın azaldığı, evlilerde ise arttığı saptanmıştır. Çalışmalar uluslararası literatürdeki sonuçlarla benzerlik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evli, bekar, bağlanma, kaygı, kaçınma.

Abstract

In this descriptive study, attachment dimensions (anxiety, avoidance) were examined according to education levels of married and single between 20-35 years old. Attachment dimensions were discussed in terms of both marital status and education levels. The data of the study were collected from 513 people living in Ankara. Personal Information Form and Inventory of Experiences in Close Relationships-II (ECRI II) were used to collect information about the research variables. In this study, it was found that attachment dimensions differed according to educational level and marital status. It was observed that singles were more anxious and avoided at every level of education than married people. When all scores were taken into consideration, it was found that high school graduate singles received the highest score in anxious attachment style. The findings are discussed in the light of the relevant literature. In the literature, it was found that the singles were more anxious and avoidant than the married and the level of anxiety and avoidance decreased and the married increased as the education level increased. Studies are similar to the results in the international literature.

Keywords: Married, single attachment, anxiety, avoidance.

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara/Türkiye (nursayimlar69@gmail.com)

Orcid ID: [0000-0003-2675-5703](https://orcid.org/0000-0003-2675-5703)

*Sorumlu Yazar (Corresponding Author)

GİRİŞ

İnsanlar doğumlarından itibaren hep birilerinin bakım, ilgi ve ilişkilerine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç hem duygusal hem de fiziksel niteliktedir. Bu ihtiyaçlar bireyleri başkalarına bağımlı kılmaktadır. Bu bağımlılık ilişkisi psikoloji literatüründe “bağlanma” olarak yer bulmaktadır.

Temeli çocukluk döneminde atılan ve hayatın daha sonraki aşamalarında ihtiyaç duyulan inançları, sosyal davranışları, duyguları ve beklentileri şekillendiren bağlanma teorisi (Bowlby 1969, 1973; Cassidy ve Shaver, 2008), psikolojik araştırmalarda önemli bir yere sahiptir. Bağlanma teorisi evlilikte de bekârlıkta da önemli bir etkiye sahiptir.

Mikulincer ve Shaver’e (2007) göre, “yüksek bağlanma kaygısına sahip kişiler; endişe, yakın ilişkilerde bağımlılık, benlikle ilgili olumsuz bakış açısı, saplantılı ilişki, terk edilme ve reddedilme korkusuna sahiptir. Yüksek kaçınmaya sahip olanlarda, başkalarına karşı olumsuz bakış, saplantılı özgüven, ilişkilerde yakınlıktan kaçınma, güvenmeme ve işleri yalnız yapma” özellikleri bulunmaktadır (Akt., Erdem & Kabasakal, 2015, s. 83). Yetişkinlerin bağlanma stillerinde çocukluklarındaki bağlanma ilişkilerinin etkisi görülmektedir. Psikolojik çalışmalarda sıklıkla araştırma konusu olan bağlanma olgusu, bireylerin sağlıklı ilişkiler kurabilmesine aracılık etmesi açısından önemli bulunmaktadır. Bu bağlamda evli ve bekarlar arasındaki bağlanma düzeyi farklarının bilinmesini içeren çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Literatürde evli ve bekarların sadece bağlanma düzeylerini ortaya koyan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada 20-35 yaş arasındaki 513 evli ve bekar bireyin bağlanma boyutları arasındaki puan farkları ortaya konularak literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Bağlanma

Yetişkinlerdeki bağlanma stilleri günümüzde İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ile ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Taylor, Peplau ve Sears (2003) göre, yakın ilişki kavramı, iki insan arasında karşılıklı duygusal bağlanma sonucu oluşan, bireylerin birbirlerinin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan ve karşılıklı bağımlılık içeren ilişki anlamına gelmektedir (Akt., Semerci, 2018, s. 15).

Bowlby (1969) bağlanma davranışının 2-3 yaş civarında tamamlandığını ancak bağlanmanın etkisinin ‘beşikten mezara kadar’ devam ettiğini vurgulamaktadır. Yetişkinlikte bağlanmayı araştıran Hazan ve Shaver’e göre, güvensiz bağlananların (kaygılı ve kaçınmacı) aşk ve olumsuz hayat tecrübelerinin daha çok olduğu, çocukluk dönemlerine dair anılarında aileleriyle ilgili olumsuz hatıraların daha çok bulunduğu görülmüştür. Güvensiz bağlananlar diğer bireylere nazaran daha şüpheli ve diğerlerini kabul etmede daha temkinli oldukları görülmüştür (Bayar, 2016, s. 19-20).

Bağlanma, “doğumdan itibaren gelişim gösterir, zamanla değişime uğrar ve anlık durumlardan etkilenmez bir form alır. Bağlanma, bireyin kazanmak istediği yakınlığa ulaşabilmesi ve bu yakınlığı koruyabilmesi adına geliştirdiği davranışlar bütünüdür” (Bowlby, 2012’den akt., Okci, 2010, s. 20). Bağlanma stili bebeklik ve çocukluk döneminde olduğu özelliklere benzer niteliklerle değişmeden devam etmektedir (Elgin & Pritchard, 2006’den akt., Okci, 2010, s. 22). Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988) ise, “yetişkinlikteki romantik sevginin bağlanma, bakım ve cinsel birleşme sistemlerini içerdiğini ve bu yönleriyle erken yaşlardaki bağlanmadan farklılaştığını” belirtmektedirler (Sümer & Güngör, 1999, s. 75).

Bağlanma konusunda ilk çalışmalar Bowlby'nin "Attachment and Loss" (1969, 1973, 1980) adlı eserlerinde ortaya konulmuştur. Bowlby'e (1973, 1980) göre bağlanma, insanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlardır. Bowlby'nin geliştirdiği bağlanma kuramını daha sonraları; Ainsworth Üçlü Bağlanma Stili (1978) olarak, Hazan ve Shaver Yetişkin Üçlü Bağlanma Stili (1987) olarak, Bartholomew ve Horowitz Dörtlü yetişkin Bağlanma Modeli (1991) olarak geliştirmişlerdir.

Bowlby'nin oluşturduğu bağlanma kuramından yola çıkan Ainsworth ve arkadaşları (1978) çocuklardaki güvenli, kaygılı, kaçınmacı bağlanmayı ele alırken, daha çok yetişkinlerdeki bağlanma boyutlarını ele alan Hazan ve Shaver (1987) romantik ilişkiler üzerine bir bağlanma kuramı geliştirmiştir. Hazan ve Shaver'in (1987) geliştirdiği bu bağlanma modelinde güvenli, kaçınmacı ve kaygılı-kararsız olmak üzere üç boyut bulunmaktadır. Bartholomew ve Horowitz'in (1991) geliştirdiği dörtlü bağlanma modelinde ise temelde olumlu ve olumsuz olmak üzere kurgulanan ve her bir alana iki alt boyut daha geliştirilen dörtlü bir model tasarlanmıştır. Bunlar; olumlu boyut altında güvenli-saplantılı, olumsuz boyutta korkulu-kaygılı alt boyutlardır.

Güvenli Bağlanma Stili

Güvenli bağlanan bireylerin ilişkilerine bağlı, iletişimde uyumlu kişiler olmaları sebebiyle ilişki doyumu yaşama oranları yüksektir. İlişkilerinde sevgi alabilir ve verebilirler. Bu kişiler ilişkilerinde yaşadıkları tatminden dolayı birlikteliklerine yatırım yaparlar. İlişkilerinin kendine has dinamiği içerisinde güvene dayalı bir iletişim tarzı geliştirirler. Hazan ve Shaver'e (1987) göre, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler ilişkilerinde yakınlaşmaktan ve ilişki kurduğu kişilere güvenmekten korkmazlar. Shi'ye (2003) göre de, güvenli bağlananlar ilişkilerde ortaya çıkan çatışmaları çözebilecek yeteneklere sahiptirler (Tutarel-Kışlak & Çavuşoğlu 2006, s. 62-63). Bu bağlanma stiline sahip olan bireyler çatışmalara çözüm odaklı yaklaşırlar.

Kaçınmacı Bağlanma Stili

Kaçınmacı bağlanan bireyler ilişki kurmaktan, yakın olmaktan kaçınmaya ya da var olan ilişkilerinin değerini düşürmeye ve bağlanma zorluğu yaşamaya eğilimlidirler (Morsünbül & Çok, 2011, s. 557). Mikulincer ve arkadaşlarına (1998) göre, kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireyler uyumsuz kişilik özellikleri sergilerler (Akt., Tutarel-Kışlak & Çavuşoğlu 2006, s. 63). Kaçınmacı bağlanan bireyler, başkalarının kendilerine yakınlaşmasından hoşlanmazlar. Romantik bir ilişkinin varlığı ya da yokluğu bu kişiler için bir anlam ifade etmemektedir (Okci, 2017, s. 20). Shi'ye (2003) göre, kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireyler ilişkilerde ortaya çıkan çatışmaları çözmekten kaçınırlar (Tutarel-Kışlak & Çavuşoğlu 2006, s. 62-63). İlişkilerde bir sorun ya da çatışma ortamı oluştuğunda, birey sahip olduğu bağlanma stiline göre davranış geliştirir. Bu nedenle kaçınmacı bağlanma stiline sahip olan bireyler, sorun ya da çatışmaya sebep olacak birlikteliklerden de kaçınırlar. Çatışmaları yok sayma eğilimi gösterirler.

Kaygılı Bağlanma Stili

Ainsworth ve arkadaşlarına göre kaygılı bağlanan kişiler; kuşkucu, ilişki kurmada isteksiz, ilişkilerde takıntılı, kıskanç ve duygusal dengesizliğe sahip bireylerdir (Morsünbül & Çok, 2011, s. 557). Araştırmalara göre kaygılı bağlanan kişilerin ilişkilerden aldığı tatmin çok düşük düzeydedir (Mikulincer ve ark., 1998; Amir ve ark., 1999; Erwin ve ark., 2001; Solmuş, 2003'den akt., Tutarel-Kışlak & Çavuşoğlu 2006, s. 63). Bu nedenle kaygılı bağlananların evlilik ya da uzun süreli ilişki gerçekleştirmeleri zorlaşmaktadır. Kaygılı bağlanma stiline sahip

olan bireyler, terk edilme ya da reddedilme korkusu ile stresli, kuşkucu ve endişeli bir birliktelik kurarlar. Çatışma durumunda, sorun odaklı yaklaşımları nedeniyle aşırı reaksiyon verebilirler.

Bağlanma stili ile ilgili çalışmalar başlangıçta dört boyutlu ele alınırken Fraley ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen yetişkin bağlanma boyutlarını ölçen YİYE II (Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II) ile birlikte daha çok kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutları incelenmeye başlanmıştır (Selçuk vd. 2005). Yetişkin bireylerde incelenmesi gereken ana sorunun kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutu olduğu üzerinde durulmaktadır. Çünkü güvenli bağlanma bir sorun değildir, kaygılı ve kaçınmacı bağlanmalar ise araştırılması gereken birer sorun olarak görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 20-35 yaş arasındaki evli ve bekar bireylerin kaygılı ve kaçınmacı bağlanma düzeylerinin ortaya konulmasıdır. Literatürde sadece Semerci (2018) tarafından yapılmış olan flört edenler ile ilişkisi olmayanlar arasındaki bağlanma boyutlarını ölçen bir çalışma bulunmakla birlikte evli ve bekarlara arasındaki bağlanma düzeyini ortaya koyan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma literatürde bu alanda bir çalışma katayı da amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Bu betimsel çalışmada, evli ve bekâr bireylerin eğitim düzeylerine göre bağlanma boyutları (kaygı, kaçınma) araştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu 2018 yılı Ekim, Kasım ve Aralık ayları arasında Ankara’da yaşayan 20-35 yaş aralığındaki (Ort=26.14; S= 3.87) 303 bekâr (% 40.9) ve 210 evli (% 59.1) olmak üzere toplam 513 kişi bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma veri toplanan grubun özelliklerine sahip gruplara genellenebilir. Bu araştırma çalışma grubundaki katılımcıların YİYE II Ölçeğinin ölçtüğü niteliklerle ve katılımcıların araştırma esnasındaki yaş, eğitim düzeyi ve psikolojik durumları ile sınırlı olacaktır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada ölçekler uygulanmadan önce ölçeklerin kullanımı için gerekli izinler alınmıştır. 513 katılımcıya önce yaş, medeni durumu ve eğitim düzeyini içeren Katılımcı Bilgi Formu ve sonra YİYE II ölçeği uygulanmıştır. İlgili form ve ölçeklerin online anket üzerinden doldurulması sağlanmıştır. Anketin ilk kısmında kişisel bilgileri içeren sorular, ikinci bölümde ise Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II) bulunmaktadır. YİYE II, Yetişkin bağlanma boyutlarını ölçmek için Fraley ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkiye’deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Selçuk ve diğerleri (2005) tarafından yapılmıştır. Ölçekteki 36 maddenin çift numaralı 18 sorusu kaçınmayı, tek numaralı 18 sorusu ise kaygı alt boyutlarını ölçmektedir. Ölçek yedili likert tipinde sorulardan oluşmaktadır. Alt boyutlardan elde edilen puanlar arttıkça kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeyinin artmaktadır. Kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .90 iken, kaygı alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .86’dir. Ölçeğin kaçınma ve kaygı boyutlarına ilişkin test-tekrar test güvenilirliği katsayıları ise sırasıyla .81 ve .82 bulunmuştur (Selçuk, Günaydın, Sümer & Uysal, 2005). Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alpha katsayısı Tablo 1’de verilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada veriler tek seferde toplanmıştır. Araştırmada bağımlı değişken kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stilleri, etkisi ölçülen bağımsız değişkenler ise eğitim düzeyi ve medeni durumdur. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde eğitim düzeylerine göre evli ve bekârların bağlanma stillerini ortaya koyabilmek için ortalama puanlar ve güvenirlik için Cronbahh alfa katsayısı kullanılmıştır.

İstatistiksel analizler için SPSS 24.0 (Statistical Package for the Social Sciences versiyon 24.0.0) programı kullanılmıştır. Çalışmada öncelikle normallik testi uygulanmıştır. George ve Mallery'e (2010) göre +2.0 ve -2.0 aralığında olan veriler normallik testini geçmektedir. Verilerin normallik test sonuçlarına bakıldığında, verilerin +2.0 ve -2.0 arasında olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre verilerin normal dağıldığı görülmektedir. Normallik testinden sonra çalışmada, eğitim düzeylerine göre evli ve bekârların bağlanma düzeyi puanlarının ortaya konulması amacıyla frekans dağılımları, aritmetik ortalama ve standart sapma puanları bulunmuştur. Çalışmada ilgili değişkenlere yönelik betimsel istatistiklere de yer verilmiştir.

BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

Çalışmada kullanılan YİYE II ölçeğinin evli ve bekâr katılımcılara göre iç tutarlılık analiz sonuçları aşağıda Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Ölçeğine Ait İç Tutarlılık Analizi Değerleri

Ölçekler ve Alt Boyutları	Madde sayısı	Cronbach's Alpha	
		Evli	Bekar
Kaçınmacı Bağlanma	18	,836	,740
Kaygılı Bağlanma	18	,877	,848

Tablo 1'de YİYE II'ye ait ölçekğin güvenirlik seviyeleri Cronbach's alpha katsayısı ile verilmiştir. Buna göre evlilere ait veriler incelendiğinde; kaçınmacı bağlanma stiline .836 ve kaygılı bağlanma stiline .877 Cronbach's alpha katsayısına sahip olduğu görülmektedir. Bekarlara ait veriler incelendiğinde; kaçınmacı bağlanma stiline .740 ve kaygılı bağlanma stiline .848 Cronbach's alpha katsayısına sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen katsayıların (.70) üstü olması verilerin güvenirlik seviyesinin uygun olduğunu ifade etmektedir.

Çalışmaya katılan evli ve bekârların sayıları, oranları ve eğitim düzeylerine ait sayısal bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Eğitim Durumlarına İlişkin Frekans Analizi Sonuçları

Eğitim durumu	Bekârlar		Evliler	
	N	Yüzde	N	Yüzde
İlköğretim	-	-	4	1,9
Lise	3	1,0	12	5,7
Üniversite	222	73,3	134	63,8
Yüksek lisans/Doktora	78	25,7	60	28,6
Toplam	303	100,0	210	100,0

Tablo 2'deki verilere göre; çalışmaya 303 bekâr, 210 evli katılmıştır. Bekâr katılımcıların %1'i lise mezunu, %73,3'ü üniversite mezunu, %25,7'si ise yüksek lisans/doktora mezunudur. Evli

katılımcıların eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında, %1,9'unun İlköğretim, % 5,7'sinin lise, %63,8'inin üniversite, % 28,6'sının da yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir. Tablo 2'deki bilgilere göre, bekâr katılımcıların (% 99.0) evlilere (% 92.4) göre üniversite ve yüksek lisans/doktora mezuniyet oranları daha yüksek bulunmuştur. YİYE II ölçeğine göre evli ve bekârların ilişkilerindeki kaçınma ve kaygı boyutları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Ölçeğinin Alt Boyutlarına Ait Önemli İstatistiksel Değerler

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Evli	Bekârlar
	Ortalama±SS ¹	Ortalama±SS
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	2,94±1,07	3,15±1,12
Kaygılı Bağlanma Boyutu	3,33±1,18	3,97±1,20

Evli ve bekâr bireylerin bağlanma boyutlarının eğitim düzeylerine göre ortalama puanları Tablo 4'te verilmiştir.

Evli ve bekâr bireylerin bağlanma boyutlarının eğitim düzeylerine göre ortalama puanları Tablo 4'te verilmiştir.

Evli ve bekâr bireylerin bağlanma boyutlarının eğitim düzeylerine göre ortalama puanları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Evli ve Bekârların YİYE-IIÖ Ortalama Puanlarının Eğitim Düzeyi Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi Durumu	N	YİYE-IIÖ Kaçınmacı Bağlanma Boyutu Değerleri					
		Evli			Bekâr		
		Ort.	SS	N	Ort.	SS	
Kaçınmacı Bağlanma	İlköğretim	4	2,65	1,05	-	-	-
	Ortaöğretim	12	2,88	0,94	3	3,23	,85
	Üniversite	134	2,88	1,07	222	3,18	1,09
	Yüksek lisans ve üstü	60	3,10	1,08	78	3,09	1,21
Kaygılı Bağlanma	İlköğretim	4	3,79	1,33	-	-	-
	Ortaöğretim	12	2,83	1,17	3	4,31	1,13
	Üniversite	134	3,39	1,22	222	4,07	1,17
	Yüksek lisans ve üstü	60	3,20	1,09	78	3,84	1,27

Tablo 4'teki verilere göre, evli katılımcılar arasında ilköğretim mezunları bulunurken, bekâr katılımcılar arasında ilköğretim mezunu bulunmamaktadır. Katılımcılar arasında; ortaöğretim (lise) mezunu bekârların kaçınmacı bağlanma puanı evlilerin puanından daha yüksek görülmektedir (Ortalama±SS 3.23>2.88). Üniversite mezunu bekârların kaçınmacı bağlanma puanı da üniversite mezunu evlilerin puanından daha yüksek görülmektedir (Ortalama±SS

¹ Not: SS, standart sapma değerini ifade etmektedir.

3.18>2.88). Yüksek lisans ve doktora yapan bekârların kaçınmacı bağlanma puanı ise evlilerin puanından daha düşük çıkmıştır (Ortalama±SS 3.09<3.10). Ortaöğretim ve üniversite mezunu evlilerin bekârlara göre daha az kaçınmacı bağlanma düzeyine sahip oldukları, bekârların daha kaçınmacı oldukları görülürken, yüksek lisans ve doktora mezunu bekârların evlilere göre daha az kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4'teki verileri kaygılı bağlanma puanları açısından değerlendirdiğimizde; bekâr katılımcılar arasında ilköğretim mezunu bulunmamaktadır. Ortaöğretim (lise) mezunları arasında bekârların kaygılı bağlanma puanı evlilerin puanından çok daha yüksek görülmektedir (Ortalama±SS 4.31>2.83). Üniversite mezunu bekârların kaygılı bağlanma puanı da üniversite mezunu evlilerin puanından daha yüksek bulunmuştur (Ortalama±SS 4.07>3.39). Yüksek lisans ve doktora yapan bekârların kaygılı bağlanma puanı da evlilerin puanından yüksek çıkmıştır (Ortalama±SS 3.84>3.20). Tüm mezun gruplarında evlilerin bekârlara göre daha az kaygılı bağlanma düzeyine sahip oldukları, bekârların daha kaygılı oldukları görülmektedir. Ayrıca bekârların kaygı düzeylerinin de kaçınma düzeylerinden daha yüksek olduğu saptanmaktadır.

Tüm katılımcıların bağlanma boyutlarının eğitim düzeylerine göre ortalama puanları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim Düzeylerine Göre Bireylerin YİYE-II Ortalama Puanlarının Dağılımı

	Eğitim Düzeyi Durumu	N	Ort.	SS
Kaçınmacı Bağlanma	İlköğretim	4	2,65	1,05
	Ortaöğretim	12	3,18	,84
	Üniversite	134	3,05	1,09
	Yüksek lisans ve üstü	60	3,10	1,15
Kaygılı Bağlanma	İlköğretim	4	3,79	1,34
	Ortaöğretim	12	4,11	1,21
	Üniversite	134	3,74	1,23
	Yüksek lisans ve üstü	60	3,59	1,24

Tablo 5'teki verilere göre, en düşük bağlanma puanı ilköğretim mezunlarının kaçınmacı bağlanma puanı olarak ortaya çıkmaktadır (Ortalama±SS 2.65). En yüksek bağlanma düzeyi ise, ortaöğretim mezunlarının kaygılı bağlanma durumu olarak saptanmıştır (Ortalama±SS 4.11). Katılımcıların kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeyleri değerlendirildiğinde, ortaöğretim mezunlarının diğer mezun gruplarına göre daha kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları görülmektedir. Yukarıdaki verilere göre, evli ve bekâr bireylerin ilişkilerinde kaçınmadan çok kaygılı bağlanma yaşadıkları görülmektedir.

Çalışma bulgularına göre her eğitim düzeyinde bekârların evlilere göre daha fazla kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları saptanmıştır. Uluslararası çalışmalarda da bekârların evlilere göre daha kaçınmacı ve kaygılı bağlandıkları ve bu nedenle de uzun süreli

ilişkilere giremedikleri ortaya çıkmıştır. Butzer ve Campell (2008), kaygılı bağlanmanın evlilik uyumunu olumsuz olarak etkilediğini belirtmektedir (Akt., Yazıcı Çelebi & Odacı, 2018, s. 108-109). Bu nedenle kaygılı bağlananların ilişkileri/evlilikleri kısa sürmektedir. Kaygı karşıdaki kişinin yaklaşımlarını da negatif etkilemekte ve ilişkiyi yaşanmaz hale getirmektedir.

Yine yapılan başka araştırmalarda, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stili ile evlilik uyumu arasında negatif bir ilişki saptanmıştır (Erwin ve diğ., 2001; Mikulincer & Erev, 1991; Solmuş,

2003; Kobak & Hazan, 1991'den akt., Yazıcı Çelebi & Odacı, 2018, s. 108). Hem kaçınma hem de kaygı bekârlığı teşvik etmektedir. İlişki kurmaktan kaçınan ya da mevcut ilişkisine güvenle yatırım yapamayan bireyler bekârlığı tercih etmektedirler. Çünkü ilişkilerde uyum bozuldukça birliktelikler de kısa sürmektedir. Bağlanma üzerine yapılan araştırmalarda kaygılı bağlanan kişilerin ilişki tatmin düzeyinin çok düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü sevilmediklerini ya da partnerinin ayrılmak istediği düşüncesinden kurtulmadıkları için ilişki seviyesi düşmektedir (Mikulincer ve ark., 1998; Amir ve ark., 1999; Erwin ve ark., 2001; Solmuş, 2003'den akt., Tutarel-Kışlak & Çavuşoğlu 2006, s. 63). Burger'e (2006) göre, kaygı faktörü, bireyin diğerleri tarafından kabul ya da reddine bağlıyken, kaçınma faktörü kişinin diğerleriyle yakınlık kurması veya kaçınmasıyla ilgilidir (Okci, 2017, s. 18). Bu nedenle kaçınma bir tercih gibi görünürken, kaygı içinden çıkılamayan bir durum olarak ilişkiyi zorlaştırmaktadır.

Araştırma verilerimiz de göstermektedir ki, kaygılı bağlanma türü hem evli-bekârlarda hem de her eğitim düzeyinde kaçınmacı bağlanmadan daha yüksek seviyededir. Bekârlarda eğitim seviyesi arttıkça kaygı ve kaçınma düzeyinin düştüğü; evlilerde ise üniversite mezunlarının lise mezunlarından daha fazla kaygılı oldukları, kaçınma boyutunda ise yüksek lisans/doktora mezunlarının lise ve üniversite mezunlarından daha yüksek seviyede kaçınmacı bağlandıkları saptanmaktadır. Evlilerde eğitim seviyesi arttıkça kaygı ve kaçınmada artmakta, bekârlarda ise azalmaktadır. Bu durumda bekârlarda eğitim seviyesi arttıkça güvenli ilişki düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, eğitim düzeylerine göre evli ve bekârların bağlanma düzeyleri konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Yapılacak çalışmalarda bekârların kaygı ve kaçınma davranışlarının giderilmesi ile ilgili önerilere yer verilmesi ve bu konuda sosyolojik boyutlarla, bu durumu etkileyen ekonomik ve eğitimsel diğer boyutlara da yer verilmelidir.

Araştırma sonuçları bekarların bağlanma sorunu yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve paydaşlarının bekar danışmanlığı eğitimlerine sıklıkla yer vermeleri gerekmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bekar birey sayısında ve evlenme yaşında bir artış görülmektedir. Bekarlık da hayatın bir gerçeği olduğuna göre anormal bir davranışmış gibi sunulmamasının önüne geçecek çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü kaygı ve kaçınmanın altında sosyal etkenler de yatmaktadır. Bireysel ve toplumsal sorunlar bilimsel yollarla çözülebileceği için lise eğitiminden itibaren okullarda bekarca yaşama ve evlilik eğitimi gibi seçmeli dersler konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S., (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bayar, Ö. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Öz-Şefkatin Yordayıcıları Olarak Bağlanma Tarzı ve Algılanan Sosyal Destek, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss, Vol. 1: Attachment. London: Pimlico; Revised edition edition (1997).

- _____. (1973). Attachment and Loss, Vol. 2: Separation: Anger and Anxiety. London: Pimlico; Revised edition edition (1998).
- _____. (1980). Attachment and Loss. Volume 3: Sadness and Depression. London: Hogarth Press.
- Cassidy, J. & Shaver, P.R. (Eds.). (2008). Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications, Second Edition. New York, NY: The Guilford Press
- Erdem, Ş. & Kabasakal, Z. (2015). Psikolojik İyi Olma ve Yetişkin Bağlanma Boyutları, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Şubat, Cilt:4 Sayı: 1, s. 82-90.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. Journal of Personality and Social Psychology, 52, 511-524.
- Morsünbül, Ü. & Çok, F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 3(3): s. 553-570
- Okci, B. (2017). Cinsel Yönelimin Bağlanma Stilleri, Cinsel Doyum ve Psikopatoloji Yönünden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Semerci, B. (2018). Romantik İlişkisi Olan Yetişkin Bireylerin İlişki Doyumlarının Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından İncelenmesi. Psikolojik Araştırmalar, Cilt: 3, Sayı: 6, s. 14-25.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. & Uysal, A. (2015). Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açısından Değerlendirilmesi, Türk Psikoloji Yazıları, 8 (16), s. 1-11
- Sümer, N. & Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi, 14 (43), s. 71-106.
- Tutarel-Kışlak, Ş. & Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. Aile ve Toplum, Yıl: 8 Cilt: 3 Sayı: 9, s. 61-68.
- Yazıcı Çelebi, G. & Odacı, H. (2018). Bağlanma stilleri, ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalar, kişilerarası ilişki tarzları ve kişilik özelliklerinin evlilik uyumunu yordamadaki rolünün incelenmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Yıl: 18 Sayı: 40, s. 89-120.

EXTENDED ABSTRACT

Comparison of Attachment Style Points of Married And Singles Between 25-35 Years Old By Education Levels

Introduction

People need care, care and relationships from their births. This need is both emotional and physical. These needs make individuals dependent on others. This dependence relationship is defined as literature "attachment" in the psychology literature. The first studies on attachment were found in Bowlby's "Attachment and Loss" (1969, 1973, 1980). According to Bowlby (1973, 1980), attachment is a strong emotional bond that people develop against people they consider important to them. Bowlby's attachment theory later; As Ainsworth Triple Attachment Style (1978), Hazan and Shaver have developed as Adult Triple Attachment Style (1987), Bartholomew and Horowitz Quadruple Adult Attachment Model (1991). In psychology, adult attachment styles are safe, anxious and avoidant styles.

Secure Attachment Style; Individuals with secure attachment are moth-filled and compliant. These people are satisfied with their relationships and therefore invest in their relationships.

Avoidance Attachment Style; Avoidant affiliates avoid relationships, avoid being close or tend to reduce the value of their existing relationships and experience difficulty in attachment. Anxious Attachment Style; According to Ainsworth et al., persons with anxious attachment; skeptical, reluctant to relate, obsessive and jealous in relationships, emotionally unbalanced persons (Morsünbül & Çok, 2011, p. 557).

Method

In this descriptive study, attachment dimensions (anxiety, avoidance) were researched according to education levels of married and single individuals.

Research Group; Total of 513 people, 303 of whom were single and 210 of whom were married, constituted the study group of this study.

Data Collection Tools; The data were collected by using the personal information form and the ECRI II. Form and scale were sent to the e-mail addresses of volunteers who wanted to participate in the study. In the first part of the questionnaire, there are questions containing personal information, and in the second section, Experiences in Close Relationships Inventory.

Design, Recommended Statistical Analysis; For statistical analysis, SPSS 24.0 (SPSS Inc.) program was used. As a result of the study data analysis, descriptive statistics, mean, standard deviation, frequency, ratios are shown in tables and text. In the study, frequency distributions, arithmetic mean score and standard deviation scores were found in order to determine the level of attachment level of married and unmarried according to their level of education. In addition, descriptive statistics for the related variables are also included in the study.

Results

303 singles, 210 married people participated in the study. 1% of the single participants were high school graduates, 73.3% were university graduates and 25.7% were graduate / doctorate. According to the education level of married participants, 1.9% were primary school graduates, 5.7% were high school graduates, 63.8% were university graduates and 28.6% were graduate / doctorate. According to the above data, it was found that the avoidant attachment style of the

single (mean \pm sd: 3.15 ± 1.12) was higher than that of the married (mean \pm sd: 2.94 ± 1.17). In the anxious attachment style, it was found that singles (mean \pm sd: 3.97 ± 1.20) were more anxious than married (mean \pm sd: 3.33 ± 1.18).

In the study, it is seen that the marriages of secondary and university graduates have less abstinence levels than singles and that singles are avoided at a higher level. It is seen that the bachelor's and doctorate singles are less avoidant than the married ones. It is seen that married graduates have less anxious attachment level than singles and singles are more anxious.

In the study, the lowest attachment score is seen as the avoidant attachment score of primary school graduates. The highest level of attachment was found to be the anxious attachment status of secondary school graduates. When the avoidant and anxious attachment levels of the participants are evaluated, it is seen that secondary education graduates have a more anxious and avoidant attachment style than other graduates. According to the above data, it is observed that married and unmarried individuals experience a very anxious connection rather than avoidance in their relations.

Discussion

According to the study findings, it was found that singles at each education level had more anxious and avoidant attachment style than married people. In international studies, it was revealed that singles were more avoidant and anxious than married and therefore could not enter into long-term relationships. As education level increases, it increases in anxiety and avoidance and decreases in singles. In this case, it can be concluded that as the level of education increases in singles, the level of safe relations increases.

This study will shed light on the studies to be done on the levels of marriages and singles according to their level of education. In the studies to be done, it should be included the suggestions regarding the elimination of anxiety and avoidance behaviors of singles and the sociological dimensions and other economic and educational dimensions affecting this situation should be included.